

EVA BALTASAR

«M'interessa aprofundir en zones fosques de la pròpia ment»

Eva Baltasar (Barcelona, 1978) publica 'Mamut' (Club Editor, 2022), la tercera part del tríptic que va començar amb l'exitosa 'Permagel' (Premi Llibreter 2018) i va continuar amb 'Boulder' (Premi Òmnium 2020).

Per Àlex Milian / @alexmilianbeser

Qualsevol sinopsi sobre aquesta novel·la ha d'explicar que és una dona que es vol quedar embarassada. Però no sé si volia parlar de la necessitat de ser mare, del desig de quedar-se embarassada o, simplement, del desig?

—Aquest instint de prenyar-se és el que la porta al que penso que és el tema de la novel·la, que és marxar d'on està. Ella viu amb molta incomoditat a Barcelona, amb feines molt precàries. Aquest instint de gestar la porta a fugir d'allà. Necessita sobreviure, no només gestar, i anar-se'n a les muntanyes. La maternitat és un fil que recorre tot el tríptic. A *Permagel* s'insinuava; a *Boulder* és com més evident, i aquí també. No tant el desig de ser mare o de construir-se socialment com a dona-mare però sí el de gestar, ella diu "de fer passar la vida cos a través".

—Després veurem quins límits té la voluntat de ser mare, però sí que cerca parelles per quedar-se embarassada.

—Sí, sí, ella vol prenyar-se. És una qüestió molt ideològica i, quan està a Barcelona, busca homes; no ho aconsegueix, però se'n va i segueix provant-ho.

—Per què no explica per què està obsedida a quedar-se embarassada?

—És una dona que es mou per instints. Igual que té la necessitat de fugir d'on es troba malament i anar a buscar l'essència de les coses; realment necessita fer amb les mans: procurar-se l'aliment; tenir un sostre molt bàsic. Parla de les coses més essencials que necessita i finalment és pa, arròs, oli, vi... Ella és Mamut i, per tant, un animal. L'animal no té ganes de ser mare, té l'instint de reproduir-se.

—És ella el mamut?

—Sí, a tot el tríptic, els títols són metàfores de les protagonistes i aquí és aquest animal com prehistòric —una dona que no acaba d'encaixar—; que és molt forta —ella va descobrir que pot suportar molt de pes— i també descobreix que, en el seu moment, semblava que dominés el seu territori, per la seva envergadura, però ja estava en el punt de mira dels caçadors —ella sent que van a explotar-la...

—...laboralment, a la feina.

—Sí. I és quan decideix desengabiar-se. Hi ha el símil amb el zoo. Ella viu molt a prop del zoo, on hi ha els animals engabiats, i ella se sent una mica igual. També diu que Barcelona sembla que, a la nit, es podreixi i els habitants siguin larves. Aquesta és la vida que no vol. Té un instint més salvatge i per això marxa.

—L'argument té alguna base biogràfica?

—Sí. Les protagonistes les prenc com a miralls de mi mateixa. No explico la meua vida, però sí que aprofito la seva veu per explicar incomoditats que jo sento, coses que pateixo. Però alhora parteixo de paisatges de la meua vida. A *Permagel* la protagonista viu en un àtic on relloga habitacions —que és una cosa que vaig fer de joveneta, a l'Eixample—; a *Boulder*, la novel·la parteix d'un vaixell mercant que va cap a Chiloé —jo no m'hi vaig estar mesos però sí dos dies—, i a *Mamut* hi ha el moviment de fugir de Barcelona: jo quan tenia vint-i-pocs anys vaig fer-ho, vaig deixar la meua feina aquí i me'n vaig anar a una casa molt aïllada, al Berguedà.

—On?

—A la zona de Viver i Serrateix, Montmajor i per allà. I no tenia ni llum i encara estava més aï-

llada. Aquest moviment jo el vaig fer perquè m'hi sentia una mica com ella. Per tant, sí que hi va haver aquest anar a buscar una soledat en un entorn relativament proper. No és que l'hagi volgut posar en un entorn rural perquè era això el que volia; l'hauria pogut situar —si jo hagués conegut aquests entorns— en un vaixell o en una illa deserta. Si conec l'entorn, m'és molt més fàcil construir el personatge. Al capdavall m'interessa el missatge: aquesta incomoditat, aquest fugir.

—Tot i que els seus estil són diferents, *Mamut s'assembla a la Sola de Carlota Gurt, potser perquè les dues —la seva i la d'ella— s'emmirallen d'alguna manera en Solitud de Víctor Català?*

—No, emmirallar-m'hi no m'hi emmirallo. És un llibre que vaig llegir abans de marxar jo allà, fa molts anys. Sí que apareixen també l'ermita i el pastor, però perquè, quan jo era allà, estava vivint amb l'ermita i el pastor, com a *Solitud*. Sí que hi ha una fugida a la ruralitat com al llibre de la Gurt i molts altres llibres que estan sortint. Pot semblar que dugui les parabòliques cap allà. Jo crec que la parabòlica ja la duia cap allà fa molts anys i no m'emmirallo en aquestes altres obres. Crec que poden dialogar entre elles i això és molt bonic, però estic narrant aquest procés que en el seu moment jo també vaig fer.

—Clar, la marxa cap al món rural torna a ser tema després de la pandèmia, però vostè ja l'havia començat abans aquest llibre?

—Sí, ja l'havia començat. I la història feia temps que la portava.

—La protagonista sí que cerca la solitud i gaudeix d'aquesta solitud.

—Sí, la solitud és un altre dels temes del tríptic. Els tres personatges són tres solitàries i aquesta és per mi la més valenta, la més misantropa, la que porta la solitud més a l'extrem i la que marxa d'una situació d'incomoditat. La de *Permagel* ho patia allà dintre sense acabar de moure's. I a *Boulder*, la novel·la parteix d'una situació de solitud ideal per a ella, però apareix una altra força, que és l'amor, i s'embolica i se n'acaba anant cap a companyies que li porten problemes. Mamut, no. Està incòmoda, s'adona que s'ha habituat a patir, cosa que és molt fàcil. T'hi acostumes i vas tirant. I dona el pas, i el fa en solitari perquè no és un animal gregari. I allà busca un lloc aïllat i allà es relaciona amb un altre solitari, no amb la gent del poble.

→ —**Diu que les tres protagonistes del tríptic *Permagel-Boulder-Mamut* són miralls seus. Fins a quin punt?**

—Són tres miralls diferents, però que, en el fons, no són tan, tan diferents. Jo em sento interpel·lada per personatges així; personatges que tampoc és que em caiguin simpàtics. A mi també em problematitzen i m'incomoden. Però és que és el que valoro com a lectora. Per això, com a autora, són els que m'interessen. M'interessa aprofundir en aquestes zones fosques de la pròpia ment o de l'ànima. Clar, són personatges que de vegades no m'ho passo bé aprofundint-hi, però sí que hi ha un gaudi per veure si puc anar més fins al límit d'on aniria jo. Amb la literatura és més fàcil.

—**L'objectiu és aquest? Aprofundir en aquesta solitud i en d'altres temes, fins als límits?**

—Sí, i mostrar que pels límits hi transitem tots. En el cas de *Boulder* presentava dues maternitats molt contraposades, una que vivia un embaràs amb molta alegria, moltes ganes i molt de nirvana i una altra que ho vivia amb molta estranyesa, incomoditat. Jo he estat mare gestant dues vegades i he viscut la maternitat de les dues maneres: molt contenta, per una banda, però, per l'altra, mirant-me a mi mateixa i dient-me: però on t'estàs perdent? On ets? Tot és polièdric. I de vegades ens quedem amb la nostra autoimatge molt bonica, però n'hi poden haver moltes més. I la literatura crec que és una manera d'accedir a aquestes altres cares.

—**La protagonista es va trastornant una mica...**

—Ah, sí? No trobo que es trastorni. A la masia hi ha violència, hi ha crueltat, però tanta com n'hi ha a Barcelona. El que passa és que, quan estàs en el teu hàbitat, no n'ets molt conscient, perquè la manera de funcionar ho normalitza. És a ella a qui no li encaixa i marxa. I a ulls dels de Barcelona —o de qualsevol gran ciutat—, la violència de la masia podria ser especialment terrible i immoral, però un cop a la masia deixa de ser-ho. Ella ho normalitza. Sí que és cert que hi ha un punt de gaudi, de crueltat gratuïta...

—**Això volia dir... Vostè és més de gossos que de gats, oi?**

—Ara tinc un gos, sí.

—**L'escena dels gats és potser la més cruel.**

—Sí, però aquí hi ha un tema: ella s'ha de fer càrrec dels gats? Aquests gats no hi serien de manera natural. El que passa és que, quan els de

ciutat ja no aguanten les seves mascotes a casa —perquè estan velles i es pixen, cosa que passa—... llavors se'n van al camp i les deixen anar, amb aquella hipocresia de deixar-les com si allà ja estiguessin bé. Llavors els passen els seus residus a ella, i ella s'ha d'encarregar de fer la feina salvatge que els amos no han volgut fer.

—**Té una prosa molt poètica i un estil molt marcat que també donen unitat al tríptic.**

—Sí. El treball del llenguatge és el que més feina em porta a les tres novel·les. Clar, jo vinc d'escriure poesia durant quinze anys. No puc deixar de treballar el llenguatge d'aquesta manera, de

buscar-hi un ritme, una musicalitat, de buscar imatges per descriure en poques paraules. D'aquí ve aquesta síntesi poètica. Tampoc crec que sigui prosa poètica. Però aquest treball és el que més gaudeixo. També és el que més reptes em porta, però és el que més m'agrada. I *Mamut* és el que té la prosa més austera. La protagonista també és més austera i vaig voler que la prosa l'acompanyés. Si en *Boulder* oferia tres imatges per descriure una mateixa cosa, a *Mamut*, si en tenia dues, n'he deixat una. Perquè l'estil acompanyés també l'austeritat del personatge.

—**Algunes escenes de sexe són volgudament antieròtiques?**

—No sé si és volgudament, però ella ho viu d'aquesta manera. Les escenes de sexe que hi ha són amb aquests homes, sent ella una dona que es podria definir com a lesbiana —pel que diu al principi de la novel·la, tot i que després hi ha aquest despullament d'etiquetes. En tot cas, aquests moments no són especialment sensuals ni eròtics ni res. Simplement està allà per veure si es prenha, i ja està. I és volgut perquè ella ho viu d'aquesta manera.

—**Sobretot en el cas del pagès, perquè ja és prostitució.**

—Sí, hi ha una prostitució. És una cosa que ella té com molt integrada i no li representa cap problema moral en absolut. També és cert que hi ha alguns dies que ho fa fàcilment i d'altres que li costa i se li fa feixuc i no se sent bé de tornada a casa. ●

